

BIBLIOTECZKA ORGANIZACYJNA

WYDANA Z POLECENIA

ZWIĄZKU TOWARZYSTW MŁODZIEŻY.

— — — — —
Nr. 1.
— — — — —

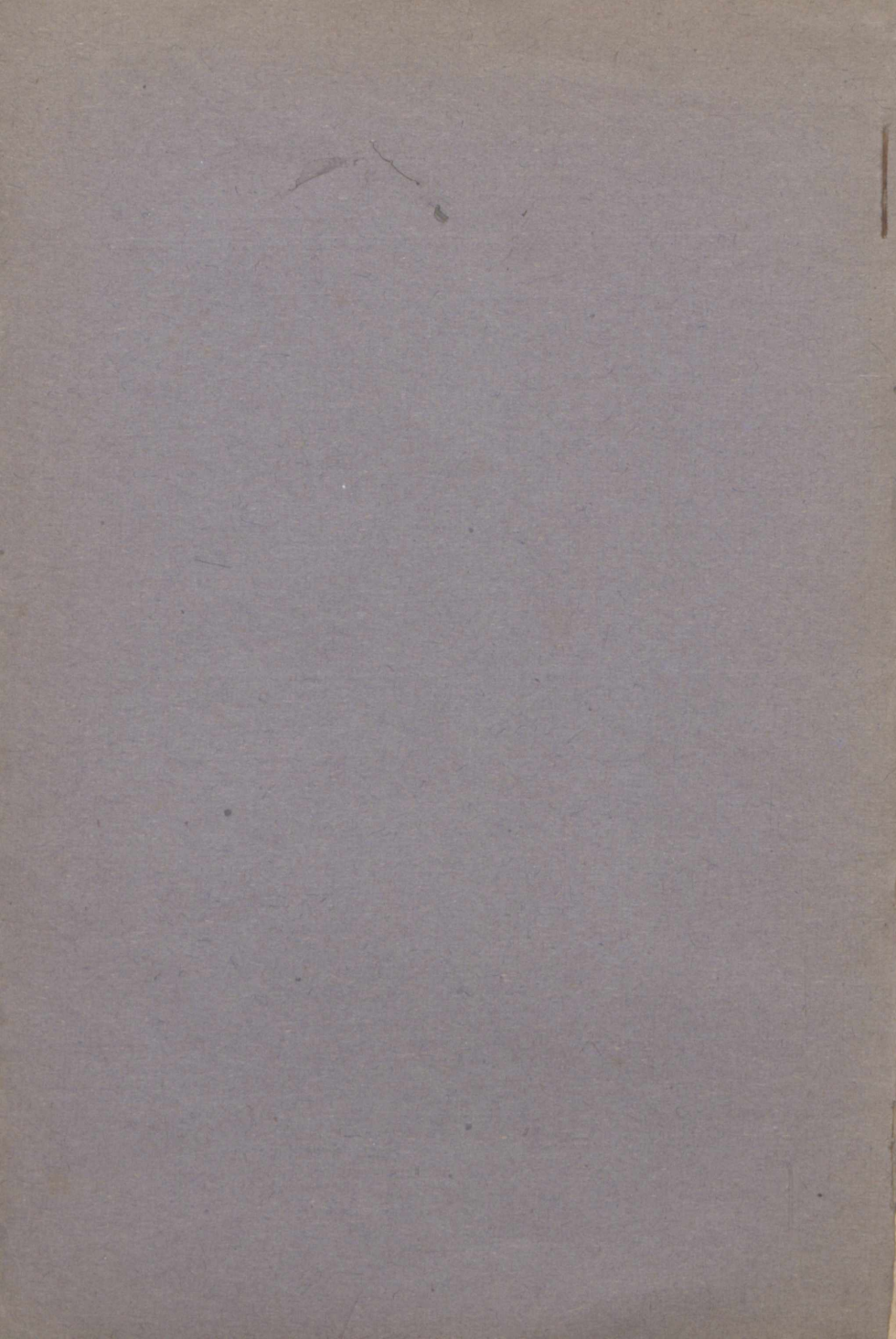
X. WALERJAN ADAMSKI

**JAK ZAKŁADAĆ
TOWARZYSTWA MŁODZIEŻY ?**

POZNAŃ 1919.

NAKŁADEM KSIĘGARNI ŚW. WOJCIECHA.

Jak zakładać Towarzystwa Młodzieży?

55352

CZCIONKAMI DRUKARNI KATOLICKIEJ, B. WINIEWICZA.

BIBLIOTEKAZKA ORGANIZACYJNA
WYDANA Z POLECENIA
ZWIĄZKU TOWARZYSTW MŁODZIEŻY.

—≡≡≡ Nr. 1. ≡≡≡—

X. WALERJAN ADAMSKI.

**JAK ZAKŁADAĆ
TOWARZYSTWA MŁODZIEŻY ?**

POZNAŃ 1919.
NAKLADEM KSIĘGARNI ŚW. WOJCIECHA.

Przedmowa.

Znajomość dokładna spraw organizacyjnych jest fundamentem wszelkiej pracy społecznej, w szczególności także pracy wśród młodzieży.

Niestety w narodzie naszym znajomość zasad odnoszących się do pracy na zebraniach i wiecach, w towarzystwach i związkach jest nieraz nikłą. Tyle popełnia się błędów, tyle drogiego marnuje się nieraz czasu, tylko dlatego, że nie znamy ani w teorii ani w praktyce zasad organizacyjnych.

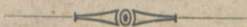
Wpajać zasady te w duszę ludu i młodzieży jest wielkim, narodowym obowiązkiem.

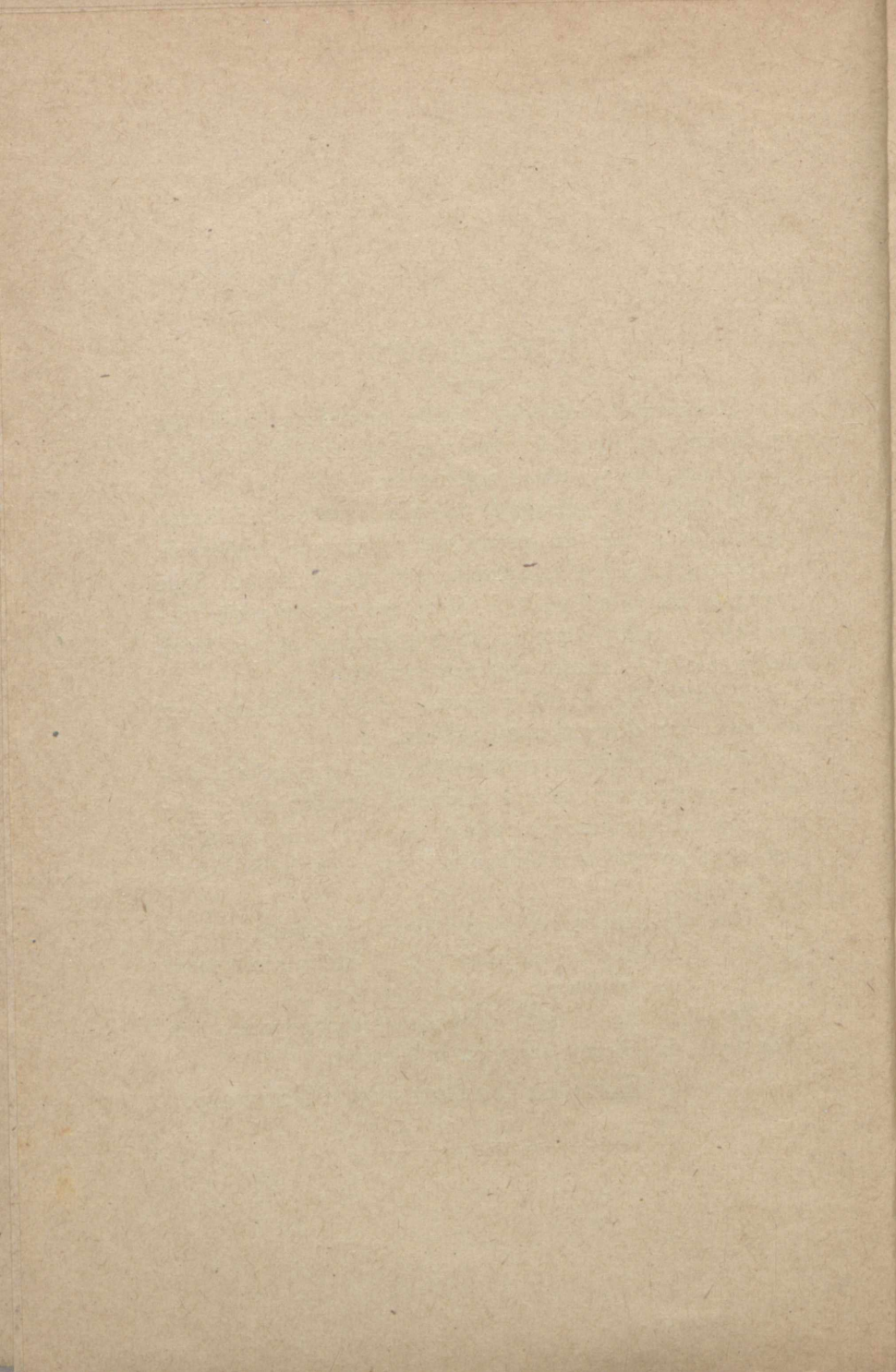
Wśród dorosłych usiłowania takie napotykać nieraz na nieprzewyciężone trudności, wynikające z psychologii ludzi starszych. Ale za to tem wdzięczniejszą jest ta praca nad wykształceniem organizacyjnym wśród młodzieży.

Dla niej też przedewszystkiem przeznaczone są zeszyty „Biblioteczki organizacyjnej“, którą niniejszem rozpoczynamy wydawać.

Za wszelkie uwagi krytyczne i propozycje, nam nadesłane, będziemy szczerze wdzięczni.

Związek Towarzystw Młodzieży.

I. Przygotowania.

Różne są sposoby zakładania towarzystw! Trzy są najważniejsze: Metoda elity młodzieży (tworzy się najprzód kółka z pośród najdzielniejszych, stopniowo dobiera się dalszych, po dłuższym czasie zakłada się towarzystwo). Metoda współpracowników dorosłych (opisał X. Laskowski, Jak zakładać po parafjach towarzystwa młodzieży, Poznań 1912). Trzecią, zwykłą, podajemy poniżej.

Chcąc założyć towarzystwo młodzieży należy:

1) Napisać pod adresem Związku Towarzystw Młodzieży i poprosić o przesyłkę przeglądową wszystkich druków, materiałów i wydawnictw potrzebnych do prowadzenia towarzystw młodzieży.

Równocześnie trzeba zapytać się, czyby Związek nie mógł przysłać swego przedstawiciela i mówcę na zebranie konstytucyjne.

2) Przygotować rodziców i młodzież, bądź to z ambony, bądź to na zebraniach innych towarzystw. Długiego przygotowania tu nie potrzeba. Bardzo się poleca rozejrzeć się wśród młodzieży i wyszukać najdolniejszych, umiejących dobrze czytać i pisać; przydadzą się bardzo jako pomocnicy w kierownictwie towarzystwa.

Ilu młodzieńców powinno należeć do towarzystwa? Według ogólnej statystyki jest młodzieży męskiej od 14—21 roku życia przynajmniej 5—6⁰/₁₀. Na 1000 dusz powinno być przynajmniej 50—60 młodzieńców.

3) Poszukać współpracowników. Kierownik sam nie podola pracy wśród młodzieży, powinien poprosić różnych obywateli do współpracy i z nimi omówić kwestję założenia towarzystwa młodzieży. Jako współpracownicy nadają się przede wszystkim organista, nauczyciel, członkowie zarządu istniejących już towarzystw, inteligentne panie itd.

Ze względów finansowych zaleca się zaprosić na zebranie konstytucyjne dalszych obywateli, którzy będą mogli stać się członkami wspierającymi (§ 10 ustaw).

II. Założenie.

Po niezbyt długim przygotowaniu należy zaprosić wszystkich młodzieńców parafji (lub miejscowości) a także upatrzonych współpracowników i przedstawicieli innych towarzystw na zebranie konstytucyjne. Na tem zebraniu należy wszystko załatwić i unikać uzupełniania na zebraniach następnych. Zebranie konstytucyjne trwać powinno najdłużej 2 godziny.

Zebranie konstytucyjne powinno odbyć się według następującego porządku obrad:

Porządek obrad.

1. *Zagajenie*, (krótkie powitanie przybyłych pań, panów i druhów) wybór sekretarza i dwóch ławników zebrania konstytucyjnego.

2. *Ustalenie porządku obrad*.

Przewodniczący odczytuje cały porządek obrad i przedkłada go do przyjęcia.

3. *Wykład o towarzystwie młodzieży*.

Wykład powinien być krótki (20 minut!), a przede wszystkim humorystyczny, żywy, pełen swobody. Najlepiej zaprosić obcego mówcę. Jaki powinien być wykład opisuje książka: X. Grzęda, *Jak pracować w towarzystwach młodzieży*, Poznań 1914. str. 41.

Wykład na zebraniu konstytucyjnym nie jest trudnym. Tylko nie trzeba w nim umieścić za wiele szczegółów, wystarczy omówić tylko trzy punkty. Poniżej podaję kilka myśli, które zwykle wielkie wywierają na młodzież wrażenie, szczególnie gdy je się oświecili przykładami odpowiedniami.

a) Oświata tak wiele warta w życiu. Gdzie jej zaczerpnąć? W zakładającym się towarzystwie młodzieży. — Każdą odrobina oświaty warta więcej niż pieniądz, niż złoto! Najlepszy skarb — to bogactwo w głowie noszone! Za słuchanie jednego wykładu w wielkich miastach płacą 2—5 mk.! Wskazać należy na przeciwnieństwo, na złe skutki ciemnoty i braku oświaty: np. podpisywanie weksła, kontraktu, którego się nie umie przeczytać. Można też opowiedzieć o środkach oświaty: „Przyjaciel Młodzieży“, biblioteka, kółka oświatowe, wykłady na zebraniach.

b) Rozrywki. Każdy człowiek a szczególnie młody ma prawo do rozrywki. Jakie rozrywki będziemy uprawiali? Gry ruchowe (np. palant, pogoń) i wycieczki latem, a zimą teatry, gry pokojowe (np. szachy, warcaby). Dalej śpiew, deklamacje, muzyka choćby na harmonijce, na grzebieniu itd.

c) Moment religijny i narodowy dużo nastęrcza oryginalnych myśli, które młodzież pobudzą do zastanowienia się głębszego. Wskazać na trudności, jakie ciągle jeszcze spotyka Kościół w swej działalności, na konieczność obrony i znajomości religii, na potrzebę wykształcenia się w języku ojczystym, od Boga nam danym, a którego tak długo uczyć się w szkołach nie mogliśmy.

d) Organizacyjna praca także jest ważną. Wszystkiego można się nauczyć z książek — ale tego, jak pracować w organizacji można nauczyć się tylko w towarzystwie. Choćby ktoś nauczył się na pamięć książkę o pływaniu, to — w wodę wrzucony — jednak utonie. Podobnie z pracą w towarzystwach, z książek jej nikt się nie nauczy. Przytoczyć można przykład, że wielu starszych ludzi nawet nie umie przemawiać na zebraniu, nie umie przewodniczyć obradom itd.

4. *Objaśnienie ustaw.*

Należy objaśnić tylko najważniejsze rozdziały, mianowicie obowiązk i prawa członków. Wystarczy na to kilka minut.

Dalsze objaśnianie nastąpić powinno na późniejszych zebraniach. Trzeba jednakże zwrócić uwagę na prawa członków (§ 8), że każdy otrzymuje od towarzystwa w zamian za tak małą składkę co miesiąc gazetę swoją czyli »Przyjaciela Młodzieży«. Stopniowo należy uczyć młodzieńców, jak czytać tę gazetę, i często zachęcać do czytania tego lub owego artykułu.

Należy jednakże uzupełnić ustawy w potrójnym kierunku:

a) ustanowić wysokość (jednorazowego) wstępnego. Zwykle 25—50 fen.

b) ustanowić wysokość miesięcznej składki, przynajmniej 20 fen., zwykle 30 fen.

c) ustalić oficjalną nazwę towarzystwa. Zwykła nazwa jest taka: Towarzystwo Młodzieży w

5. Uchwała założenia i przerwa.

Przewodniczący zapytuje się, czy obecni uchwalają założyć towarzystwo młodzieży. Wszyscy się godzą. Następuje przerwa, w czasie której zapisuje się kto chce do towarzystwa.

Aby to przyspieszyć niech kilku zapisuje równocześnie (np. z każdej wsi jeden!) Zapisuje się: nazwisko, imię, miejsce zamieszkania, zawód, rok urodzenia.

6. Wybór zarządu. (§ 14.)

Należy pokrótce wyjaśnić wielkie znaczenie całego zarządu i poszczególnych urzędów. Dbać trzeba o to, by każda większa wieś była uwzględniona, bo inaczej powstaną nieporozumienia. Nie zaszkodzi, gdy zarząd będzie liczniejszy.

Zarząd wybiera się tylko z pośród młodzieży!

a) Wybór prezesa, sekretarza, skarbnika i gospodarza — powinien odbyć się karteczkami, bo inaczej łatwo posądzić przewodniczącego o protekcję! Towarzystwa młodzieży powinny przyczynić się do tępienia systemu protekcji!

Zastępców dla nich wyznacza się najlepiej z pośród zastępowych.

b) Wybór zastępowych odbywa się przez akłamację na propozycję patrona i powyższych czterech członków zarządu.

Wspomnieć należy o ważności zastępowych. W parafjach wiejskich naznacza się osobnego zastępowego na każdą wioskę. Gdy wieś jest wielką można ustanowić kilku zastępowych. — W mieście tworzą się zastępy albo według ulic, albo według znajomości i przyjaźni. Jeden zastępowy nie powinien mieć mniej niż 6 a nie więcej niż 20 członków w swym zastępie.

Wkońcu zachęca przewodniczący, by zarząd szczerze i sumiennie wypełniał swe obowiązki.

7. *Ustanowienie protektora, patrona i patronatu.*

Przewodniczący ogłasza, że zgodnie z ustawami towarzystwa (§ 12) protektorem towarzystwa jest miejscowy ks. Proboszcz N. N. Dalej donosi, kto jest patronem towarzystwa młodzieży; może nim być albo ksiądz albo świecki, doświadczony i inteligentny.

Bardzo ważną rzeczą jest mieć kilku panów i pań jako dalszych członków patronatu. Członkowie patronatu albo radni nie są osobistościami honorowemi, lecz współpracownikami czynnymi. Każdy z nich powinien mieć specjalny i wyraźnie określony dział pracy.

Przedewszystkiem potrzebny jest naczelnik, który kieruje wszelkimi urządzeniami sportowemi i gimnastycznemi. Obecnie nietrudno o odpowiedniego, byłego żołnierza. Dalej potrzebny jest instruktor śpiewu, potrzebny jest instruktor sceniczny, który uczy monologów, deklamacyj, teatrów itd., potrzebny jest instruktor naukowy, który uczy pisowni, historii, literatury itd., potrzebny jest organizator (jeden lub więcej), który czuwa nad prawidłową pracą wszystkich zastępów i zarządu. W większych towarzystwach można więcej dorosłych współpracowników przyciągnąć.

Patronat stopniowo powinien się rozwijać, urządzać częste konferencje i wybrać z swego grona wicepatrona. Członkowie patronatu na ogół powinni mieć przynajmniej 21 lat.

Od działalności patrona wyłącznie zależy rozwój każdego towarzystwa młodzieży. Patron powinien się uważać jako doradca zarządu i całego towarzystwa. Patron — to nie jest urząd honorowy!

8. *Przystąpienie do Związku.*

Zaraz też uchwała się przystąpienie do Związku Towarzystw Młodzieży. Należy to w kilku słowach objaśnić, a później obszerniej wytłumaczyć ustawy Związkowe.

Wniosek o przyjęcie do Związku należy zaraz po zebraniu wykonać piśmiennie (na osobnym formularzu). Podpisuje zarząd i patron.

9. *Różne sprawy.*

O ile jest czas, można załatwić jeszcze kilka spraw np. następujących:

a) kilka uwag o członkach wspierających. Każdy powinien agitować za tem. Niektóre towarzystwa mają 80 członków wspierających. Stąd $80 \times 3 = 240$ mk. rocznego dochodu.

b) kiedy odbywać się będą zebrania (przynajmniej 2 razy na miesiąc według ustaw § 15)? Ale to nie wystarcza, później należy zaprowadzać coraz więcej. W towarzystwie młodzieży musi być intensywna praca.

c) kiedy odbędzie się pierwsze zebranie zarządu?

d) omówić należy sprawę sali, ogniska, boiska.

10. *Pieśń.* Przed zakończeniem zaleca się dla urozmaicenia zaśpiewać pieśń, najlepiej znaną wszystkim np. Wszystkie nasze codzienne sprawy, Boże coś Polskę.

11. *Zakończenie.* Należy pożegnać zebranych w kilku słowach, podziękować mówcy okrzykami „niech żyje“ itd.

III. Pierwsze prace zarządu.

Uwagi ogólne.

Po założeniu towarzystwa należy rozpocząć intensywną pracę, aby wykształcić sobie młodzieńców i dorosłych do zgodnej, harmonijnej i umiejętnej współpracy.

Najważniejszą rzeczą jest przytem, aby patron i wogóle cały patronat odpowiednio umiał zająć stanowisko wobec zarządu składającego się z samych młodych.

Członkowie patronatu, a szczególnie patron, powinni pamiętać, że mają być dla młodzieży doradcami a nie tylko policjantami ani też komendantami militarnymi lub dyktatorami.

Na zebraniu zarządu najprzód wszyscy młodzi powinni wypowiedzieć śmiało swe zdanie a na końcu dopiero patron lub członek patronatu. Powziąć i wykonać jakąkolwiek uchwałę lub sprawę powinni najprzód młodzieńcy a patron i członkowie patronatu uczynią to dopiero wtedy, gdy przekonają się, że nikt z młodzieży tego jeszcze nie potrafi. Ale i tu nawet, przy wykonaniu, należy postępować pedagogicznie, by młodzieńcy nabyli wiedzy i wprawy coraz większej.

Obszerniej o tem pisze: X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży, str. 127, artykuł o kierownictwie. Tak samo „Kierownik Młodzieży“ rocznik I.

Przewodniczenie na posiedzeniach zarządu.

Według ustaw naszych towarzystw młodzieży (§ 14) przewodniczy na posiedzeniach zwykle prezes, a więc jeden z młodzieńców. Tylko dla nauki i w wyjątkowych wypadkach powinien przewodniczyć patron lub członek patronatu. Wyuczenie młodzieży sztuki przewodniczenia obradom nie jest trudnem i dokonywa się w sposób opisany poniżej.

Po pół roku albo i wcześniej powinien prezes także raz po raz przewodniczyć na zebraniach towarzystwa. Ma to wielkie dla młodzieży znaczenie.

Podstawą dobrze rozwijającego się towarzystwa jest wyszkolony zarząd. Dlatego szczególniejszą opieką pod względem wychowania organizacyjnego otaczać należy zarządy naszych towarzystw. Zarządy te, składające się z przynajmniej czterech członków, powinien patron kształcić teoretycznie i praktycznie w przewodniczeniu na zebraniach towarzystwa itd.

Przed każdym zebraniem plenarnem powinno się odbyć posiedzenie zarządu celem przygotowania zebrania i omówienia spraw bieżących towarzystwa.

Poniżej podaję kilka uwag z własnego doświadczenia: Na pierwszym posiedzeniu zarządu nowo założonego towarzystwa, po krótkiej wstępnej przemowie, oświadczyłem zebrany, iż po trzech posiedzeniach zarządu przewodniczyć będzie jeden z pośród nich, prezes. Wiadomość ta przestraszyła ich niezmiernie, i wywołała obawę, że temu nie podołają. Uspokoilem ich, przyrzekając przybywać na wszystkie posiedzenia, pomagać i poprawiać, gdy będzie potrzeba.

Na pierwszych posiedzeniach układaliśmy wspólnie porządek obrad na przyszłe zebranie plenarne. Po-
zatem uchwaliliśmy, że każdy, nie wyłączając Patrona,
będzie miał przy sobie notes z ołówkiem,
celem spisywania różnych uwag i zleceń. Przewodni-
cząc zebraniu, objaśniałem poszczególne punkta po-
rządku obrad, a więc, co to zagajenie, co protokół,
co to doniesienia zarządu, co wnioski, wolne głosy
itd. W ten sposób przy załatwieniu spraw bieżących
tłumaczyłem im zarazem sprawy organizacyjne.

Na trzecim zebraniu zakomunikowałem, że na-
stępnemu posiedzeniu przewodniczyć będzie prezes,
i że po ukończeniu zebrania zarządu odbywać się
będą stale lekcje lub czytanki na temat o prowadzeniu
towarzystw, obowiązkach zarządu itd.

Nadeszło oczekiwane czwarte zebranie zarządu.
Prezes i reszta członków byli bardzo zaniepokojeni.
Gdy wszyscy usiedli wokoło stołu, usiadłem sam za
prezesem i oświadczyłem, że będę obecny na zebraniu
jakoby w dwóch osobach, jako sufler dla przewodni-
czącego posiedzenia, powtóre jako zwykły członek za-
rządu. Następnie zleciłem przewodnictwo prezesowi
i podpowiadałem, co jako przewodniczący ma powie-
dzieć, jak ma postępować itd.

Największe na nich wywarło wrażenie, gdym już
nie jako sufler, lecz jako zwykły członek zarządu pre-
zesa poprosił o głos. Odrazu zebrani pojęli, że nawet
młodszego powinno się słuchać, gdy ma urząd i wła-
dzę w towarzystwie. Później ów prezes tak się wy-
robił, że raz po raz przewodniczył nawet zebraniom
plenarnym.

Załatwianie korespondencji.

I to jest ważnym środkiem wyrabiania młodzieży naszej. Błąd pedagogiczny popełnia patron, jeśli sam załatwia wszelką korespondencję, choć przyznać należy, że to wygodniej.

W intensywnie i rzetelnie prowadzonym towarzystwie młodzieży jest dość dużo korespondencji mianowicie ze Związkiem. Jak ją załatwiać? Najlepiej — przynajmniej w początkach — omówić wszystko na posiedzeniu zarządu a następnie sekretarz w domu napisze list na brudno, przedłoży patronowi (lub członkowi patronatu do tego upoważnionemu) do poprawienia i dopiero wtedy przepisuje na czysto. Patron lub zastępca przynajmniej na bruljonie powinien także podpisać (kontrasygnować) list. Gdy sprawa gwałtowna, może ostatecznie patron sam napisać list na brudno, sekretarz go przepisuje na czysto i wysyła.

Podpisuje listy sekretarz. Tylko ważniejsze sprawy podpisuje także patron i prezes. Listy dotyczące kasy załatwia w ten sam sposób skarbnik.

Kopje czyli odpisy listów wysłanych należy przechowywać w aktach. Później na tychże kopjach listowych może niedoświadczony sekretarz wykształcić się sam w korespondencji.

Dobrze też prowadzić dziennik korespondencji, w którym zapisuje się nadchodzącą i wysłaną korespondencję według daty. Nie potrzeba osobnej księgi, wystarczy karta papieru włożona co rok do akt towarzystwa. Kształci to bardzo i przymusza do porządku.

Oczywiście chować w aktach należy także wszelkie listy i pisma nadesłane, mianowicie przez Zwią-

zek nadesłane rozporządzenia i pisma. Odnosi się to przede wszystkim także do obu pism związkowych, do „Przyjaciela Młodzieży“ i do „Kierownika młodzieży“.

O wszystkim należy informować cały zarząd.

Pierwsze posiedzenie zarządu.

Pierwsze posiedzenie zarządu odbyć się powinno najlepiej z a r a z po zebraniu konstytucyjnym. O ile prezes jeszcze nie umie przewodniczyć, zagaja posiedzenie patron lub jego zastępca i nadmienia, że według ustaw prezes powinien przewodniczyć, że go dziś jeszcze wyręczy.

Sekretarzowi przypomni, żeby sobie spisał notatki dla sporządzenia protokołu, który ma być gotowy do następnego posiedzenia zarządu. Protokół powinien być krótki i zawierać tylko uchwały, nazwiska tych, którym zlecono wykonanie polecenia i inne ważne sprawy; również spisuje się, kto był obecny lub się uniewinnił.

W zagajeniu może zachęcić w kilku słowach do sumiennosci i wytrwalosci i polecić, by każdy miał przy sobie notes i ołówek do notatek.

Następnie przedkłada porządek obrad, który obecni mogą jednak zmienić.

Porządek obrad

pierwszego posiedzenia zarządu zwykle jest następujący:

1. *Zagajenie*, stwierdzenie obecnych, przedłożenie porządku obrad.

2. *Ukonstytuowanie się zarządu.* O ile na zebraniu konstytucyjnym wybrano tylko prezesa, sekretarza, skarbnika i gospodarza i szereg zastępowych (co jest najpraktyczniejszą rzeczą), to teraz z pomiedzy zastępowych wybiera się zastępców dla prezesa, sekretarza i gospodarza. Że ambicje grają wielką rolę także wśród młodzieży, jest rzeczą pewną.

3. *Pismo do Związku Towarzystw Młodzieży.* Patron i prezes albo lepiej cały patronat i zarząd podpisują wniosek do Związku o przyjęcie. Sekretarz otrzymuje polecenie dołączenia do wniosku odpisu protokołu zebrania konstytucyjnego. Również dołącza się najlepiej zaraz zamówienie materiałów i druków, których ma dostarczyć Związek.

4. *Zamówienia.* Potrzebne do pracy w towarzystwie gazety, druki, książki, przybory zamawia się po większej części w biurze Związku. Zwykle w jednym egzemplarzu przysyła Związek wszystko już przed założeniem, jako przesyłkę przeglądową. Zarząd wszystko to rozpatruje, odsyła, o ile co niepotrzebne, i zamawia dalsze rzeczy. — Formularze i druki wydane przez Związek ułatwiają ogromnie pracę zarządowi towarzystwa.

Trzeba będzie jednakowoż zaraz zamówić w Związku:

- 1) egz. Przyjaciela Młodz. (1 egz. do akt),
- 2) egz. Kierownika Młodz. do akt,
- 3) egz. ustaw,
- 4) egz. kart legitymacyjnych,
- 5) egz. śpiewniczka kieszonkowego,
- 6) pieczęć dla towarzystwa,

7) kartkowy spis członków dla sekretarza i dla skarbnika,

8)

* 5. *Sprawa lokalu, boiska i ogniska.*

Należy postarać się o lokal, gdzie będą się odbywały zebrania towarzystwa. Jest to szczególnie ważne zimą; latem można urządzać zebrania pod gołym niebem. Zimą szczególnie ważną jest rzeczą urządzić ognisko dla członków to jest klub, gdzie młodzieńcy mogą się wieczorami schodzić na naukę, rozrywkę i zabawę. Latem potrzeba dla wsi i dla miasta boiska, gdzie odbywać się będą ćwiczenia gimnastyczne, sportowe i gry.

Dla przechowania przyborów potrzebna jest szafa.

6. *Wolne głosy i wnioski.* Przy tym punkcie obrad wolno każdemu zabrać głos, aby przedłożyć swe życzenia, myśli i wnioski.

7. *Ustalenie następnego posiedzenia* (gdzie, kiedy, o której godzinie).

8. *Zakończenie.*

Dalsze posiedzenia zarządu.

Posiedzenia zarządu odbywać należy szczególnie w początkach często, zwykle przynajmniej przed każdym zebraniem plenarnem. Coraz więcej też należy — przy końcu posiedzenia najlepiej — dbać o wykształcenie zarządu w sprawach organizacyjnych. Można urządzać wykłady lub czytanki odpowiednie. Posiedzenia zarządu trwać powinny mniej więcej godzinę.

Porządek obrad jest zwykle następujący:

1. *Zagajenie.* Najdalej po trzecim posiedzeniu powinien załatwiać wszystko prezes; patron lub jego

zastępca powinien być o posiedzeniu powiadomiony, bo bez niego ważniejszych uchwał nie można powziąć. Patron oczywiście pomaga, podpowiada prezesowi, gdy ten nie umie sobie poradzić.

2. *Przeczytanie protokołu.* Sekretarz lub jego zastępca odczytuje protokół z ostatniego posiedzenia zarządu, w którym zawsze podaje się: nazwiska obecnych i uniewinnionych członków zarządu, uchwały i nazwiska członków, którym cośkolwiek zlecono do wykonania. Protokół powinien być jak najkrótszy.

O ile sekretarz ma już wprawę spisuje protokół na posiedzeniu. Wtedy odczytuje go się na końcu zebrania.

3. *Sprawy bieżące.* Członkowie zarządu i ci, którym dano jakie polecenie, zdają sprawę z tego, co wykonali. Każdy powinien w domu przygotować się do takiego krótkiego referatu.

4. *Różne sprawy.* Najlepiej wymienić w porządku obrad szczegółowo o jakie sprawy chodzi np.:

- a) obchód rocznicy założenia tow.,
 - b) obchód uroczystości św. Stanisława Kostki,
 - c) wieczornica,
 - d) kółka oświatowe, śpiewackie,
 - e) gimnastyka i sport,
 - f) biblioteka,
 - g) uroczyste przyjęcie,
- itd. itd.

5. *Przyjęcie nowych członków.*

Według ustaw (§ 5) zarząd przyjmuje członków. Formalność uroczystego przyjęcia odbywa się tylko kilka razy w roku.

6. *Przygotowanie zebrania plenarnego towarzystwa.*

Należy ustalić porządek obrad, mówców, deklamatorów, sprawozdawców itd.

7. *Wnioski i wolne głosy.* Każdy może powiedzieć swe myśli i spostrzeżenia i stawić wnioski.

8. *Wykład lub czytanka.* W pierwszym rzędzie tu należy przypomnieć, że:

a) zarząd zobowiązany jest do zachowania tajemnicy urzędowej,

b) zarząd działa solidarnie i kolegalnie czyli, że na zebraniu plenarnem itd. występuje zawsze jednolicie.

Czytanki lub wykłady te mają kształcić młodzież w sprawach organizacyjnych.

9. *Naznaczenie następnego posiedzenia i zakończenie.*

IV. Zebrania towarzystwa.

Na zebraniach tych przewodniczy zwykle patron lub członek patronatu. Zebrania odbywać się powinny przynajmniej 2 razy na miesiąc. Drugie zebranie może mieć więcej charakter wieczornicy dla członków. Przed lub po zebraniu odbywają się gry.

Na zebraniach towarzystwa i jego kółek, na placu gier itd. nie wolno palić.

Zebrania odbywają się zwykle z następującym
porządkiem obrad.

1. *Zagajenie*, uniewinnienia członków, przedłożenia porządku obrad. Śpiew wstępny z śpiewniczka. (Wszyscy śpiewają stojąc.)

2. *Przeczytanie protokołu z ostatniego zebrania.*

Zanim sekretarz wpisze protokół na czysto do księgi protokólnej, powinien zarząd cały kazać go sobie przeczytać.

3. *Przedstawienie nowych członków.* Wręcza się im ustawy i karty legitymacyjne. Uroczyste przyjęcie (ustawy § 5) nastąpi dopiero później, z większą uroczystością. Również zaleca się przedstawiać kandydatów (nazwisko, mieszkanie) na zebraniu członków.

4. *Wykład.* Wygłasza wykład patron, członkowie patronatu, mówcy zaproszeni i młodzieńcy sami. Zazwala się na krótką dyskusję.

5. *Śpiew.* Wszyscy wstają. Śpiew orzeźwi wszystkich, szczególnie jeżeli wykład był nieszczególny.

6. *Doniesienia zarządu.*

O uchwałach i obradach swoich donosi zarząd całemu towarzystwu tak samo jak i o innych sprawach. Dyskusji zwykle niema. W początkach i w ważnych sprawach przemawia zwykle patron. Należy jednakże wcześniej zaprawiać do tego także członków zarządu. Każdy donosi, co do jego wydziału należy. Ażeby referaciki te nie wypadły blado, powinni referenci je spisać, dać do przejrzenia i nauczyć się ich na pamięć.

Kilka doniesień urozmaica zebranie i ma wielkie znaczenie dla wychowania organizacyjnego.

7. *Urozmaicenia, część wesola.* Deklamacja, monolog, sztuczka teatralna, pantomima, żywy obraz, obrazy cieniowe, zagadki, sztuczki czarnoksiężskie, melodramat, muzyka, pieśń humorystyczna, opowiadanie dowcipów i żartów, czytanki humorystyczne itd.

Latem urozmaicenia zwykle urząda się *po* zebraniu. Wszyscy wyruszają na boisko i odbywają ćwiczenia fizyczne, gry, wycieczki itd.

Bez urozmaiceń nie powinno się odbyć żadne zebranie. Inaczej powstaje dla młodzieży zabójcza nuda, która wypędza młodzież z towarzystwa.

8. *Skrzynka zapytań.* Na ścianie przy wejściu zawiesza się skrzynkę zamkniętą, do której druhowie wkładać mogą kartki z zapytaniami. Patron lub ktoś inny na zebraniu odpowiada. Kartek z pytaniami nie-dorzecznymi lub obraźliwymi nie odczytuje się wcale.

Skrzynka zapytań daje sposobność do nauki w formie młodzieży odpowiadającej, bo krótkiej. Na ważne zapytania można odpowiedzieć na następującym zebraniu w osobnym wykładzie.

9. *Wnioski.* Każdy druh ma prawo stawiania wniosków. Uchwalenie ich następuje zwykle dopiero na następnem zebraniu, chyba że rzecz nie cierpi zwłoki. Należy żądać, by wszelkie wnioski były oddawane zarządowi na piśmie.

10. *Wolne głosy.* Tu sposobność do stawiania zapytań krótkich, doniesień ze strony członków itd.

11. *Śpiew i zakończenie.*

V. Dalsza praca.

Uwagi ogólne.

Łatwo założyć towarzystwo młodzieży, ale trudno je utrzymać. Trzeba umieć pracować wśród młodzieży. Trzeba znać młodzież i coraz więcej wnikać w jej duszę. Skąd nauczyć się tego wszystkiego? Z włas-

nej pracy, z doświadczeń innych i własnych, z kursów i z książek.

Literatura:

1. X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży, Poznań. (Podaje dalszą literaturę!)

2. „Kierownik Młodzieży“, czasopismo miesięczne dla patronów, kierowników towarzystw młodzieży. Poznań. Nakładem Związku Towarzystw Młodzieży.

Poleca się gorąco stworzenie stałej, podręcznej biblioteczki patronackiej do użytku dla patronatu i także zarządu.

Jak należy pracować?

Przedewszystkiem nie wolno zanudzać młodzieży, bo wszyscy uciekną, towarzystwo zacznie się zmniejszać. W całej pracy więc powinien powiew świeżości, jedności i rycerstwa. Zdrowa młodzież lubi rygor i karność! Wreszcie pamiętać należy, że młodzież lubi urozmaicenie, to klucz do serca młodych!

Wiele wymagać — ale też wiele dawać! Młodzież należy uczyć cenić oświatę, budzić zdrowe poczucie godności, by mianowicie nie oglądali się za pomocą materialną skądinąd. Potępiać należy wszelkie podarki, herbatki, śniadania bezpłatne itd. Nie na żebraków mamy wychować młodzież. *Samopomoc* — to hasło nasze, przynajmniej w sprawach materialnych.

Uwagi szczegółowe.

1. *Gry, gimnastyka, sport, hygiena.* Ważny to dział pracy! Nawet na wsi, choć wielu dyletantów przeciwnego jest zdania. Wiele towarzystw uzdrowio-

no tylko przez jednodzienny kurs sportowy! Podnosić należy wielkie znaczenie wychowania fizycznego:

X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży str. 83, 91, 99, 104, 107, 115.

X. W. Adamski, Prawidła gier ruchowych, zeszyt 1—8 (szczególnie zeszyt I). Wydawnictwo Związku.

Musztra. Nakładem Związku Towarz. sokolich w Poznaniu.

W przygotowaniu jest: Biblioteczka ćwiczeń fizycznych.

Przybory do gier nabyć można przez biuro Związku Tow. Młodz.

2. *Urozmaicenia:*

a) *Teatry*, monologi, żywe obrazy, pantomimy i t. d.

Bardzo ważne to środki pracy! Nie należy tego zaniedbywać!

Wydawnictwa:

Teatr dla młodzieńców, Poznań. Wydawnictwo Związku. (Jest to zbiór większych i mniejszych sztuk teatralnych dla młodzieńców!)

X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży, str. 54.

b) *Śpiew*. Znaczenia śpiewu wśród młodzieży nie potrzeba tłumaczyć!

X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży, str. 62.

X. W. Adamski, Polski śpiewnik narodowy z melodjami — wydawnictwo Związku.

X. W. A., Śpiewniczek kieszonkowy — wydawnictwo Związku. (Tylko dla towarzystw związkowych!)

c) *Deklamacje*. Deklamacje zawsze należy objaśniać!

X. M. Brodowski. Kwiaty i Kłosy. Poznań — (trzy tomy dotąd).

3. *Gry i zabawy pokojowe*.

X. Grzęda, Jak pracować w towarzystwach młodzieży, str. 80.

X. W. Adamski, Prawidła gier pokojowych. Poznań. Wydawnictwo Związku. (Dotąd zeszyt 1—5; ważny zeszyt I. zawierający ogólne uwagi!)

Przybory nabyć można w biurze Związku.

4. *Ognisko*. Ognisko czyli klub młodzieży, to jedno z najważniejszych urządzeń, mianowicie na czas zimowy. Szczególnie też ważne dla pracy na wsi.

Jeżeli towarzystwo młodzieży nie ma ogniska własnego, wtedy nie dziw, że działalność jego nie rozwinię się nigdy szerzej i głębiej — szczególnie zimą, gdy ustaje możliwość urządzania wycieczek, gier ruchowych itd. Poznał to już 70 lat temu sławny i znany X. Jan Bosko w Turynie, który całą swą pracę nad młodzieżą opierał wyłącznie na swych ogniskach albo jak je nazywał oratorjach.

Własne ogniska są więc potrzebne dla każdego towarzystwa młodzieży. Z pewnością w większych miastach możnaby utworzyć większe ogniska, wspólne dla wszystkich miejscowych towarzystw młodzieży, ale najważniejsze są te mniejsze ogniska, w których zogniskowałaby się praca każdego towarzystwa odrębnie.

Jak wygląda małe, skromne, ale wzorowo urządzone ognisko?

Nasze domy parafjalne, gdzie się odbywają zebrania plenarne, zwykle nie są urządzone tak, by mogły otworzyć swe podwoje ognisku młodzieży. Nie mamy też jeszcze własnych domów młodzieży, jak w innych krajach! Pozostaje więc tylko jeden sposób: należy wynająć jeden lub więcej pokoi z wygodnym, łatwo dostępnym wejściem.

Pokoje te należy umeblować skromnie, ale o ile możliwości ze smakiem. Nie powinno tu wyglądać jak w stodole lub w warsztacie, lecz jak w porządnym mieszkaniu. Już to samo działać będzie na członków naszych korzystnie.

Zresztą wśród nas tytu jest, że tak powiem, „majstrów“ zgrabnych do każdej pracy, tytu jest zawodowych rzemieślników, że wszystko inne zrobimy sami, by oszczędzić kosztów. Jeden ofiaruje ławeczkę, drugi krzeselko, trzeci wyprosi od matki stół, inny wyciągnie z górki starą szafę, którą się wyporządzi itd. — i oto ognisko umeblowane, jakby za pomocą laski czarodziejskiej.

Majstrowie nasi zresztą chętnie pozwolą użyć narzędzi, warsztatów na rzecz ogniska, gdy im cały plan przedstawimy.

Zaopatrzyć też należy ognisko w różne przybory do zabaw, gier i zajęć: z płótna lub z papieru i drzewa robi się małą scenę z kurtyną do domowych przedstawień, sztuczek, monologów, pantomim itd.

Oprócz tego powinno być miejsce w tym samym albo innym pokoju do gier pokojowych: szachów, warcab, halmy i innych. Dalej znajduje się strzelnica, gdzie strzela się do tarczy za pomocą wiatrówki, dmuchawki.

W innym pokoju znów lub też w innym kąciku ustawi się warsztat do rzemieśleń, a gdy można, urządzić należy też kuchenkę, aby tu wspólnie gotować sobie herbatę, przyrządzać limonjadę itd. Gdy uda się skąd wy dostać fortepian lub inny instrument muzyczny — sprawa umeblowania i zaopatrzenie w przybory załatwiona.

Ale skąd pieniądze na pokrycie kosztów dzierżawy, światła itd.?

Prawda trudno o niejedno. Ale przeczytajmy tylko sobie, jak X. Bosko w takich okolicznościach nigdy nie tracił nadziei w Bogu — i zawsze zamiary swe przeprowadził.

Koszta zmniejszą się znacznie, gdy sami urządzimy własnym przemysłem nasze ognisko. Częstkę też złoży z pewnością kasa towarzystwa i członkowie sami. Resztę chętnie zaofiarują obywatele majątniejsi, dalej towarzystwa znajdujące się w parafji, może i nawet kasa kościelna.

Ale członkowie nie powinni ustawać w swych zabiegach, ustawicznie należy kołatać a wszystko się zrobi.

5. *Nauka.* Im młodzież mniej wyrobiona tem więcej wesołości, rozrywki i gier. Stopniowo dopiero, niejako kropla po kropelce, dodaje się coraz więcej poważnej nauki.

a) „Przyjaciół Młodzieży“. Każdy go powinien mieć na podstawie ogólnego abonamentu, czem zajmuje się zarząd towarzystwa. Towarzystwo płaci za potrzebną liczbę egzemplarzy pisma do biura Związku a pieniądze bierze ze składek.

Trzeba umieć zachęcić młodzież do czytania! Wszystko zależy od umiejętności patrona!

b) *Kółka oświatowe!* Należy uczyć pi-sowni, czytania głośnego (zajmujących powieści!) historii, literatury, gramatyki itd. Ale nie zniechęcać uczeniem na pamięć!

Ważne są dla pracy kółek książki z czytankami!

Wszystkie kółka (nie należy ich nazywać sekcjami!) ściśle powinny być związane z towarzystwem.

c) *Biblioteka:*

X. Grzęda, *Jak pracować w towarzystwach młodzieży*, str. 49.

6. *Mundury.* Młodzież łączy do wszelkiego rodzaju oznak i mundurów. Mimo licznych wątpliwości należy ze względów innych, mianowicie organizacyjnych i praktycznych, zaprowadzać mundury w towarzystwach młodzieży. Związek dostarczy wzorów, aby była jednolitość w całej wielkiej organizacji. Zasadniczo wszyscy noszą te same mundury, zastępy, oddziały itd. mają oprócz tego jeszcze osobną odznakę.

* * *

Dalszą rozbudowę pracy w towarzystwie wykonać należy stopniowo i zgodnie z ogólnym kierunkiem pracy organizacyjnej i zgodnie z kierownictwem Związku.

VI. Ustawy.

Ze względu na jednolitość organizacyjną należy koniecznie założyć towarzystwo młodzieży według ustaw poniżej podanych. Stosują się do nich towarzystwa na wsi, w miastach i miasteczkach. Jeżeli jako środki pracy podaje się w ustawach wszystko, to na to, aby towarzystwo mogło wybrać jemu najwięcej odpowiadające. Ustawy są krótkie, bo długich także młodzież nie czyta, bo wszelkie inne przepisy, zupełnie dokładne i specjalne, zawarte są w powyższych uwagach i w podręcznikach powyżej poleconych.

Co do ustaw nadmienić jeszcze warto, że są towarzystwa, które, mając najidealniejsze ustawy, suchotniczy wiodą żywot a z drugiej strony znów są towarzystwa, które wogóle bez ustaw rozwijały się świetnie.

Ale w imię solidarności powinny wszystkie towarzystwa młodzieży mieć ustawy i to ustawy jednolite. Idealnych ustaw niema. Może w poniższych niejedno nie jest najlepsze, ale człowiek organizacyjny nie wyłamuje się z solidarności lecz czyni wszelkie starania, aby kierownictwo związkowe przekonać i nakłonić do nowej redakcji ustaw.

Na jak szerokich podstawach niniejszą podjęto redakcję ustaw, wynika z „I—IV sprawozdania Związku Towarzystw Młodzieży“ (Poznań 1918. Str. 32. Cena 1 mk.)

Ustawy Towarzystwa Młodzieży.

Cel.

§ 1. W Towarzystwie Młodzieży łączy się młodzież parafjalna, aby wspólną pracą wyrabiać się na światłych chrześcijan-katolików i dzielnych członków społeczeństwa.

Towarzystwo Młodzieży jest pod opieką
św.

Hasła.

§ 2. Każdy członek w życiu i pracy stosować będzie następujące zasady i hasła:

1. Słowem i czynem bronić wiary i Kościoła katolickiego.
2. Miłować ojczyznę nie tyle słowem co czynem.
3. Wypełniać ściśle obowiązki zawodowe.
4. Starać się o zdrowie i hart duszy i ciała.
5. Być rycerskim i szlachetnym wobec każdego, a wesołym w każdej przygodzie.
6. Być słownym i punktualnym w nauce i pracy, a nawet przy zabawie.
7. Być samodzielnym, a mimo to karnym i posłusznym wobec przełożonych i władz Towarzystwa.
8. Być czystym w myślach, mowach i uczynkach.
9. Być wstrzemięźliwym i zwalczać nadużycia w picciu i paleniu.
10. Być odważnym i mimo drwin nie zapierać się nigdy swych zasad i haseł.

Środki.

§ 3. Do spełnienia celów służyć Towarzystwu następujące środki:

1. Częsta, przynajmniej kwartalna komunja św.
2. Zebrania w kościele i na sali; pogadanki i rozrywki; wybieżki i gry ruchowe.
3. Pismo związkowe jako organ Towarzystwa.
4. Własne, choć małe „ognisko“, gdzieby młodzież zbierać się mogła co niedzielę, a nawet codziennie. (Czytelnia, biblioteka; gry pokojowe, rzemioselka.)
5. Boisko lub miejsce do gier ruchowych, do ćwiczeń gimnastycznych; ogródki.

6. Grómadny współdział w uroczystościach kościelnych i narodowych.
7. Zebrania i wieczorki z współdziałalem rodziców i pracodawców.
8. Kursy i kółka: śpiewackie, muzyczne, oświatowe, apologetyczne, gimnastyczne, zawodowe, abstynenckie itd.
9. Różne urzędy: kasy drobnych oszczędności, sądy honorowe; wydziały (komisje) zabawowe, sportowe i inne; wystawy, zawody i egzaminy dla członków, dla zarządów itd.
10. Samorząd w Towarzystwie i poszczególnych urządzeniach.
Dla poszczególnych urzędzeń Towarzystwo uchwalić może osobne regulaminy.

Członkowie.

§ 4. Członkowie Towarzystwa dzielą się na członków czynnych, wspierających i honorowych.

§ 5. Członków *czynnych* przyjmuje zarząd najrychlej miesiąc po zgłoszeniu się i powiadamia o tem rodziców lub pracodawców. Przyjęcie uroczyste dokonać się powinno kilka razy w roku.

§ 6. Członkowie czynni, którzy jeszcze nie ukończyli 16 lat, należą do członków młodszych. Patronat urzędzić może dla nich w razie potrzeby osobny „oddział młodszy“ z osobnemi zebrańiami. Jednakże zebrania walne i uroczystości powinny być wspólne.

Członkowie czynni w 21 a najpóźniej w 24 roku życia stają się wspierającymi członkami Towarzystwa.

§ 7. Członkowie czynni przyjmują na siebie następujące obowiązki:

1. Przrzekają stosować się do ustaw i hasel Towarzystwa i wykonywać uchwały większości.
2. Przrzekają przybywać regularnie i punktualnie na wszelkie zebrania i urzędzenia obowiązkowe. W razie niemożności przybycia należy się uniewinnić u zarządu.
3. Przrzekają płacić składki miesięcznej fen., a przy przyjęciu przez zarząd na członka fen. wstępnego. Patron wraz z zarządem może zwalniać częściowo lub zupełnie z tego obowiązku.

W ścisłej łączności z Towarzystwem Młodzieży powinna być cała młodzież parafjalna; dbać o to i starać się jest obowiązkiem każdego gorliwego członka Towarzystwa a mianowicie zarządu. — Członkowie czynni nazywają się druhami.

§ 8. Członek czynny ma prawo:

1. Korzystać z zebrań, kólek i wszystkich innych urządzeń Towarzystwa.
2. Korzystać z ogniska młodzieży, utworzonego przy Towarzystwie.
3. Otrzymywać bezpłatnie pismo związkowe, organ Towarzystwa.
4. Zasięgać rady we wszelkich sprawach i wątpliwościach u patronatu i zarządu (skrzynka zapytań).
5. Zabierać głos i podawać wnioski.
6. Wybierać i być wybranym do zarządu.

§ 9. Członek czynny może wystąpić z Towarzystwa za piśmiennem uwiadomieniem zarządu. Zarząd może wykluczyć członka czynnego, nie spełniającego swych obowiązków. O wystąpieniu lub wykluczeniu powiadamia się rodziców lub ich zastępców.

Ustępujący lub wykluczony członek traci prawo do majątku Towarzystwa, powinien atoli wpłacić zalegające składki. Z powodu wystąpienia, wykluczenia lub śmierci członka Towarzystwo się nie rozwiązuje.

§ 10. Członkami *wspierającymi* są:

- a) dawniejsi członkowie czynni, chcący pozostać i nadal w łączności z Towarzystwem.
- b) osoby, które zarząd uprosi do tego.

Członkowie *wspierający* mają prawo głosu doradczego, uczestniczenia w zebraniach i urządzeniach Towarzystwa i otrzymywania bezpłatnie organu związkowego, obowiązują się zaś do popierania Towarzystwa słowem i czynem, do krzewienia jego hasel i zasad, do płacenia rocznej składki w wysokości przynajmniej 3 mk.

§ 11. Zasłużonych około Towarzystwa mianuje walne zebranie na propozycję zarządu członkami *honorowymi*, którzy mają wolny wstęp na wszelkie zebrania i urządzenia Towarzystwa i otrzymują osobne zaproszenie na walne zebranie.

Kierownictwo.

§ 12. Patrona Towarzystwa mianuje Władza Duchowna. O ile patronem nie jest miejscowy proboszcz, jest on profekto-rem Towarzystwa. Patron kieruje całą działalnością Towarzy-stwa, jest odpowiedzialnym za wszystkie czynności Towarzystwa i jest jedynym i wyłącznym przedstawicielem tegoż wobec władz, policji i sądów.

§ 13. Patronowi pomaga w pracy patronat czyli rada oby-watelska. Patron uprasza obywateli lub obywatelki do stałej i czynnej współpracy w Towarzystwie, jego kółkach i urządze-niach. Oprócz nich uprasza patron — w porozumieniu z zarządami — także przedstawiciele miejscowych towarzystw przedewszyst-kiem zawodowych, jak np. towarzystw kupieckich, przemysłowych, rolniczych, którzy mają opiekować się młodzieżą szczególnie pod względem zawodowym, tworząc w obrębie Towarzystwa kółka lub kursy zawodowe.

§ 14. Zarząd wybrany z czynnych członków zajmuje się wewnętrznymi sprawami Towarzystwa pod ogólnem kierownic-twem patrona lub jego zastępcy. Posiedzenia zarządu odbywają się przynajmniej raz na miesiąc, najlepiej przed każdym zebrani-em Towarzystwa. Na posiedzeniach zarządu przewodniczy zwykle prezes Towarzystwa przy pomocy patrona. Co do obrad swoich zarząd jest obowiązany do zachowania milczenia.

Zarząd składa się:

- a) (zarząd ścisły) przynajmniej z 4 na walnem zebraniu taj-nem głosowaniem wybranych członków tj. z prezesa, sekre-tarza, skarbnika i gospodarza własności towarzystwa,
- b) (zarząd szerszy) jeszcze z zastępowych, których walne ze-branie wybiera na przedstawienie zarządu (ścisłego).

Zastępowi, którzy są na czele zastępu, składającego się z kilku lub kilkunastu członków, mają obowiązek: wyřęczać i wspierać ścisły zarząd, czuwać nad swoimi członkami, urządzać z nimi pogadanki, gry i rozrywki, odwiedzać ich w mieszkaniu, mianowicie w chorobie, wręczać im gazety i wiadomienia, ściąg-ać od nich składki itd.

Zarząd może za zgodą patrona zawiesić w urzędzie nie spełniającego obowiązków członka zarządu i to aż do rozstrzy-gnięcia przez najbliższe walne zebranie.

Zebrania.

§ 15. Zebrania zwyczajne tj. obowiązkowe dla wszystkich członków czynnych odbywać się powinny przynajmniej dwa razy na miesiąc. Uchwały tych zebrań wykonuje zarząd.

Prócz tego Towarzystwo przynajmniej raz na rok na zebraniu rodziców i pracodawców zdaje sprawę z swej czynności.

§ 16. Walne zebranie odbywa się co rok, zwykle w styczniu, ogłoszone przynajmniej dwa tygodnie przedtem.

Na porządku obrad walnego zebrania jest:

1. Sprawozdanie zarządu z pracy całego Towarzystwa, sprawozdanie kierowników kółek i sprawozdanie komisji rewizyjnej.
2. Wybór zarządu z łona członków czynnych.
3. Wybór komisji rewizyjnej, która kwartalnie bada stan kasy i majątku Towarzystwa, zwykle wspólnie z członkiem patronatu.
4. Wnioski nadesłane przynajmniej tydzień przedtem do zarządu.
5. Odczytanie lub omówienie ustaw Towarzystwa, a przynajmniej najważniejszych rozdziałów.

Nadzwyczajne walne zebranie zwołuje zarząd, jeśli tego potrzeba lub na piśmienny wniosek, podpisany przez $\frac{1}{3}$ członków czynnych, z wyszczególnieniem powodów.

Rozwiązanie.

§ 16. Rozwiązanie Towarzystwa nastąpić może za zgodą patronatu i $\frac{3}{4}$ obecnych członków walnego zebrania. Majątek Towarzystwa przekazuje się na cele pokrewne Towarzystwu.

Ustawy Związku Towarzystw Młodzieży.

Nazwa, siedziba, cel.

§ 1. Towarzystwa Młodzieży łączą się w związek pod nazwą: „Związek Towarzystw Młodzieży”. Siedzibą Związku jest Poznań.

§ 2. Zadaniem Związku jest:

- 1) jednoczyć, wspierać, zakładać towarzystwa młodzieży,
- 2) ułatwiać im skuteczną pracę oraz tworzyć i utrzymywać wspólne całemu Związkowi urządzenia, mianowicie sekretariat,

- 3) badać potrzeby młodzieży i pouczać się w sprawach dotyczących dobra młodzieży.

Członkowie.

§ 3. Członkami Związku są towarzystwa młodzieży, które

- 1) mają ustawy zgodne z celami Związku,
- 2) przyjmują niniejsze ustawy Związku i obowiązują się do ścisłego wykonywania ustaw i uchwał związkowych Zjazdów,
- 3) płacą roczną składkę związkową w wysokości przez Zjazd oznaczonej,
- 4) abonują dla wszystkich członków „Przyjaciela Młodzieży“,
- 5) abonują dla patronatu „Kierownika Młodzieży“,
- 6) przysyłają rocznie sprawozdanie do sekretariatu.

§ 4. Towarzystwo może za uchwałą walnego zebrania z końcem roku obrachunkowego wystąpić z Związku. O zamiarze wystąpienia donosi się sekretarzowi jeneralnemu, żeby mu umożliwić wzięcie udziału w decydującem zebraniu.

§ 5. Towarzystwa występujące lub wykluczone tracą prawo do majątku Związku; tenże jednak tem samem nie podlega rozwiązaniu. Składek wpłaconych się nie zwraca.

Wobec wierzycieli odpowiada Związek wyłącznie majątkiem swoim, a nie poszczególnych towarzystw lub tychże członków.

Urządzenia Związku są dobroczynne i wykluczają wszelkie pretensje prawne członków.

§ 6. *Wspierającymi* członkami Związku mogą być osoby i korporacje, o ile płacą rocznej składki przynajmniej 10 mk.; członkowie *dożywotni* płacą jednorazowo przynajmniej 300 marek. Członkami *honorowymi* są obywatele i obywatelki zasłużeni około Związku, mianowani przez Zjazd związkowy na propozycję Zarządu Głównego.

Wspierający, dożywotni i honorowi członkowie Związku mają prawo uczestniczenia w wszystkich Zjazdach związkowych z głosem doradczym i otrzymywania bezpłatnie pism związkowych.

Kierownictwo.

§ 7. Na czele Związku stoi Zarząd Główny, składający się przynajmniej z 10 członków, z których 9-ciu wybiera Zjazd

związkowy na 3 lata; co rok ustępuje jedna trzecia. Wybór ponowny, wybór nieobecnych jest dozwolony. Zarząd sam się konstituuje. Sekretarza jeneralnego mianuje Władza Duchowna na propozycję Zarządu Głównego. Zarząd Główny może swe czynności przekazać komisjom.

§ 8. Zarząd Główny:

- 1) przyjmuje towarzystwa do Związku,
- 2) tworzy i utrzymuje związkowe urządzenia, wydziały, komisje i okręgi,
- 3) pilnuje dopełnienia ustaw i uchwał,
- 4) przygotowuje Zjazdy związkowe,
- 5) załatwia zatargi, rozstrzyga zażalenia, wyjaśnia wątpliwości,
- 6) przedkłada Zjazdowi wnioski o wykluczenie,
- 7) przedstawia Zjazdowi kandydatów na członków honorowych,
- 8) załatwia wszelkie sprawy związkowe w razie niemożności zwołania Zjazdu.

§ 9. Prezes Związku przewodniczy na posiedzeniach Zarządu Głównego, Rady Głównej i Zjazdów Związkowych.

§ 10. Sekretarz jeneralny jest członkiem Zarządu Głównego, reprezentuje Związek wobec władz, sądu, policji i poczty, załatwia korespondencje, służy informacjami, prowadzi kasę i wszelkie urządzenia Związku, wydaje pisma związkowe, wykonuje uchwały Zarządu Głównego, zakłada i odwiedza towarzystwa albo sam albo przez delegatów Zarządu Głównego, jest patronem towarzystw, które z jakiegobądź powodu patrona nie mają, zwołuje posiedzenia Zarządu Głównego w miarę potrzeby, z polecenia prezesa lub na żądanie 3 członków Zarządu Głównego.

§ 11. Aby ułatwić pracę sekretarzowi jeneralnemu, może Zarząd Główny tworzyć w obrębie Związku okręgi o charakterze informacyjnym, instrukcyjnym. Na czele okręgu stoi w ścisłej łączności z sekretarzem jeneralnym prezes okręgowy, którego wybierają patronowie okręgu. Prezesowie okręgowi mogą uczestniczyć w obradach Zarządu Głównego z głosem doradczym. Prezes okręgowy zwołuje przynajmniej dwa razy na rok zebrania patronów okręgu, odwiedza towarzystwa, urządza kursy i zebrania zarządów, patronatów, przygotowuje zjazdy i uroczystości okręgowe, zdaje sprawę z swej działalności na końcu roku.

§ 12. Aby być w stałej łączności z społeczeństwem i jego organizacjami związkowymi, tworzy się w obrębie Związku Radę Główną. Do niej należą oprócz członków Zarządu Głównego przedstawiciele związków towarzystw i szerszych organizacji, z którymi porozumie się sekretarz generalny za pośrednictwem ich Zarządów Głównych.

Rada Główna ma umożliwić wymianę doświadczeń, pragnień, życzeń tak Związku Towarzystw Młodzieży jak organizacji reprezentowanych w Radzie Głównej. Rada Główna — szczególnie w sprawach zawodowych — ma prawo tworzenia osobnych wydziałów związkowych, do których należy zawsze sekretarz generalny lub jego zastępca. Dalej członkowie Rady Głównej mają prawo uczestniczenia i głosowania w Zjeździe związkowym i otrzymywania bezpłatnie pism związkowych.

Zebrania pełne Rady Głównej odbywają się przynajmniej raz na rok.

Zjazdy.

§ 13. Najwyższą władzą Związku jest Zjazd związkowy, na którym każde towarzystwo ma dwa głosy. Głos jeden oddaje patron lub jego zastępca z patronatu, a głos drugi prezes lub inny członek zarządu, o ile ukończyli 17 lat.

Czas, miejsce i porządek obrad podaje Zarząd Główny towarzystwom przynajmniej miesiąc naprzód do wiadomości. Piśmienne wnioski towarzystw powinny być trzy tygodnie przed Zjazdem wysłane na ręce sekretarza generalnego.

Zarząd Główny musi zwołać nadzwyczajny Zjazd na piśmienny, uzasadniony wniosek przynajmniej 25-ciu towarzystw związkowych.

Wedle możliwości i potrzeby zwołuje Zarząd Główny zjazdy zarządów, patronatów, wszystkich członków itd.

§ 14. Zjazd związkowy:

- 1) uchwała ustawy i regulaminy dla Związku i jego urzędzeń;
- 2) rozstrzyga o wnioskach przedłożonych przez Zarząd Główny;
- 3) wybiera członków Zarządu Głównego i dwóch rewizorów;
- 4) udziela pokwitowania Zarządowi Głównemu za rok ubiegły;
- 5) załatwia jako najwyższa instancja wszelkie zażalenia i spory;
- 6) poucza się w kwestjach obchodzących młodzież.

Rozwiązanie.

§ 15. Rozwiązanie Związku może nastąpić na wniosek Zarządu Głównego za zgodą $\frac{3}{4}$ obecnych na Zejeździe towarzystw. W razie rozwiązania Związku, rozporządza majątkiem Zjazd, a w razie niemożności zwołania Zjazdu, Zarząd Główny.

Spis rzeczy.

	Str.
Przedmowa	5
I. Przygotowania	7
II. Założenie	8
III. Pierwsze prace zarządu	13
IV. Zebrania towarzystwa	21
V. Dalsza praca	23
VI. Ustawy	30
a) Ustawy Towarzystwa Młodzieży	31
b) Ustawy Związku Towarzystw Młodzieży	35

55362

Związek Towarzystw Młodzieży

poleca:

1. *X. Grzęda. Jak pracować w towarzystwach młodzieży.* Książka niezbędna dla patronów i kierowników. Stron 191. Cena w oprawie 4,60 mk., brosz. 2,90 mk.
2. „Kierownik Młodzieży“. Rocznik pierwszy. Cena 5 mk.
3. „Przyjaciel Młodzieży“. Rok 1915 i 1916. Cena bez oprawy 1,20 mk., opr. 2,50 mk.
4. Teczka okazowa z materiałami, zawierająca ustawy towarzystw młodzieży i Związku, formularze, potrzebne do założenia towarzystw młodzieży itd. Cena 60 fen.
5. *Ustawy towarzystw młodzieży.* Stron 8. Cena 10 fen., 50 egz. 4,50 mk.
6. *Ustawy Związku Towarzystw Młodzieży.* Stron 8. Cena 10 fen., 50 egz. 4,50 mk.
7. *Śpiewnik kieszonkowy.* (Tylko dla towarzystw związkowych). Cena 75 fen.
8. *Śpiewnik narodowy z melodjami.* Nakładem Księgarni św. Wojciecha. Stron 203. (Nowy nakład w przygotowaniu).
9. *Prawidła gier ruchowych.* Wydane z polecenia Związku Towarzystw Młodzieży. Nakładem Księgarni św. Wojciecha. *Zeszyt 1. Prawidła gier ruchowych i wskazówki ogólne. Zeszyt 2. Słowniczek wyrażeń technicznych używanych przy grach ruchowych. Zeszyt 3. Pogoń. Zeszyt 4. Palant. Zeszyt 5. Pięstówka. Zeszyt 6. Tamburino. Zeszyt 7. Piłka procna czyli uszata. Zeszyt 8. Piłka nożna.* Cena 1 i 8 zeszytu 50 fen., zeszytu 2-7 30 fen.
10. *Prawidła gier pokojowych.* Wydane z polecenia Związku Towarzystw Młodzieży. Nakładem Księgarni św. Wojciecha. *Zeszyt 1. Wskazówki ogólne o grach pokojowych. Zeszyt 2. Warcaby. Zeszyt 3. Laska, Forteczka, Lis. Zeszyt 4. Młynek, Halma, Wilczek. Zeszyt 5. Szachy.* Cena zeszytu 1-4 30 fen., zeszytu 5, 60 fen.
11. „*Kwiaty i Kłosa*“. Utwory do deklamacji. Zebrał *X. Mieczysław Brodowski*. Trzy tomy w jednym. Cena 10 mk.

Księgarnia św. Wojciecha

poleca:

Teatr dla młodzieńców. Nr. 1. Pan Pegaziński. Komedja w 2 aktach. Cena 1 egz. 80 fen., 6 egz. za mk. 3,60. — Nr. 2. „Żelazna Maska“. Dramat romantyczny w 4 odsłonach z czasów Ludwika XIV. (W druku). Nr. 3. Jakem Anatol Pafnucy. Krotochwila w 2 aktach. Cena 1 egz. 1,00 mk. Nr. 4. Pantomimy (zeszyt I.) w druku. Nr. 5. Narodziny pieśni. Obrazek sceniczny w 1 odsłonie. Cena 1. egz. 1,00 mk., 6 egz. 5,20 mk. Nr. 6. Napad bandytów (w druku). Nr. 7. Fatalna kielbasa (w druku).

Z Teatru Ludowego:

Aktor bez zajęcia. Sceny komiczne w 1 odsłonie (3 mężczyzn). 1 egz. 1,00 mk., 3 egz. 2,40 mk.

Bohater eucharystyczny. Dramat religijny w 3 odsłonach z czasów męczeństwa pierwszych chrześcijan. 1 egz. 1,00 mk., 15 egz. 11,40 mk.

Bóg nie umiera (Garcia Moreno) O. H. Tricard T. J. Dramat historyczny w 5 aktach. Przekład z francuskiego X. K. Radońskiego (18 mężczyzn i statystki). 1 egz. 2,40 mk., 18 egz. 39,40 mk.

Do Betleem. Jasełka w 2 aktach. 1 egz. 0,90 mk., 7 egz. 4,30 mk.

Dwie ofiary. Obraz historyczny w 4 aktach. 1 egz. 1,00 mk., 9 egz. 6,30 mk.

Ogniste węgle. Sztuka w 5 aktach (18 mężczyzn) 1 egz. 2,70 mk., 16 egz. 28,80 mk.

Radziwiłł jedzie. Komedyjka w 3 aktach z czasów konfederacji barskiej (9 mężczyzn). 1 egz. 1,10 mk., 9 egz. 7,20 mk.

BIBLIOTEKA

Wyższego Seminarium Duchownego
w SANDOMIERZU

55362